

Asia: VN/32318/2023

Kansallinen mineraalistrategia

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

MTK pitää hyvänä, että laaditaan kansallinen mineraalistrategia, jolla hahmotetaan alan tulevaisuuden linjoja Suomessa. MTK pitää erityisesti siitä, kuinka isoon osaan kaivostoiminnan sosiaalinen hyväksyttävyyys on nostettu strategiassa.

MTK toivoisi, että strategiassa otettaisiin kuitenkin enemmän huomioon seuraavat asiat;

1) Vuoropuhelufoorumin kehittäminen haastavassa keskusteluympäristössä. MTK:n kokemuksen mukaan kaivostoimintaan liittynyt keskustelu on hyvin polarisoitunutta ja eri puolien on ajoittain hyvin vaikeaa löytää yhteisymmärrystä toistensa kanssa. Tämä tilanne on pysynyt samana jo vuosia. MTK toivoo, että strategiassa voitaisiin esittää konkreettisempia tavoitteita ja toimintamallia tälle vuoropuhelufoorumille sekä sille, miten jumittunut keskustelu voitaisiin saada liikkeelle.

2) Maanomistajien parempi huomiointi strategiassa. Maankäyttökysymykset ovat hyvin vähäisessä roolissa strategiassa ja maankäytön yhteensovittaminen ja mahdollistaminen pitää ottaa paremmin huomioon. Luonnoksessa kiinnitetään huomioita paikallisiin toimijoihin ja sosiaaliseen hyväksyttävyyteen, mikä on ehdottomasti MTK:n mielestä hyvä asia, mutta strategiassa tulisi paremmin ja nimenomaisesti huomioida ne maanomistajat ja luonnonvaraelinkeinojen harjoittajat, joiden maille tai toiminnalle kaivostoiminta voi aiheuttaa vaikutuksia. Nämä yksittäiset maanomistajat ja elinkeinonharjoittajat ovat korostuneessa asemassa kaivostoiminnan aiheuttamien vaikutusten kärsijöinä. Lisäksi he ovat avainasemassa paikallisyhteisössä sekä paikallisessa elinkeinorakenteessa. Maanomistajien osallistaminen ja vaikuttamismahdollisuudet kaivoskysymyksissä ovat rajallisia ja lainsäädännöllä myös poikkeuksellisen rajoitettuja, minkä takia niihin tulee kiinnittää erityistä huomiota. MTK esittää, että maanomistajien erityinen rooli kaivostoiminnassa huomioidaan myös strategiassa.

Kaivostoiminnasta johtuvia ympäristövahinkoja voidaan käsitellä neljässä eri korvausmenettelyssä, ja korvaustoimivallasta on osittain ollut epäselvyyttä. Liiallisen pirstaloitunut korvausjärjestelmä on itsessään uhka täyden korvauksen saamiselle. MTK näkee, että korvausmenettelyjä täytyy jatkotoimena selvittää ja selkeyttää.

3) Viranomaistoiminnan osaaminen ja riittävyys. Suomessa on tapahtunut valitettavia kaivoskatastrofeja, joiden taustalla on useita syitä, mutta merkittävänä on ollut riittämätön viranomaistyö. Varhainen puuttuminen on välttämätöntä ympäristöriskien hallinnassa. Strategiassa tulee asettaa tavoitteeksi se, että kaivostoimintaa valvovat viranomaiset ovat riittävästi resursoituja ja että heiltä löytyy riittävä osaaminen tunnistamaan kaivostoiminnassa esiintyvät potentiaaliset uhat sekä kyky ja mahdollisuus aktiivisesti puuttua epäkohtiin.

4) Petteri Orpon hallitus on laatimassa monenlaisia strategioita ja ohjelmia sopeutuaksemme muuttuneeseen geopoliittiseen tilanteeseen, saadaksemme hyödyt irti vihreästä siirtymästä sekä vauhdittaaksemme talouskasvua. MTK pitää tärkeänä, että erilaiset strategiat tähtäävät samoihin tavoitteisiin ja ne ovat keskenään yhdenmukaisia. Tämä edellyttää valtionhallinnon tiivistä yhteistyötä yli hallinnonalojen. Mineraalistrategia, teollisuuspoliittinen strategia, matkailustrategia, alueelliset metsäohjelmat, pohjoisen ja itäisen Suomen ohjelmat sekä Risto Murrin kasvunkaavatyö ovat esimerkkejä valmisteilla olevista ohjelmista, jotka vaativat yhteensovittamista sekä yksituumaisuutta.

Hunnakko Jenni
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry